

ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

2019

0

ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ Է
ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՈՐՈՇՄԱՄԲ:

ԳԱՎԱՌԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES OF
GAVAR STATE UNIVERSITY

СБОРНИК НАУЧНЫХ СТАТЕЙ
ГАВАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Ժողովածուն նվիրված է Հայաստանի առաջին Հանրապետության 100-ամյակին և Գավառի պետական համալսարանի հիմնադրման 25-ամյա հոբելյանին:

The collection is dedicated to the 100th anniversary of the First Republic of Armenia and the 25th anniversary of the foundation of Gavar State University

Сборник посвящён 100-летию Первой Республики Армения и 25-летнему юбилею основания Гаварского государственного университета

LESSONS LEARNT FROM SPITAK EARTHQUAKE (Analysis: thirty years later)

НАКОВЯН HRANUSH

*Doctor of Law, Professor,
Lecturer of Gavar State University*

The article is dedicated to Spitak earthquake in 1988. The article dwells upon the retrievable and irretrievable losses of the disastrous earthquake, measures taken to overcome the damage, state programs to restore the disaster area, lessons learnt and conclusions resulting from the earthquake. Lessons learnt from Spitak earthquake are discussed thirty years after the disaster. Suggestions are submitted to withstand the consequences of a possible disaster.

Key words: *natural disaster, earthquake, Spitak earthquake, lessons learnt from the earthquake, seismic resistance, security.*

УРОКИ СПИТАКСКОГО ЗЕМЛЕТРЯСЕНИЯ (тридцать лет спустя: анализ)

АКОПЯН ГРАНУШ

*Доктор юридических наук, профессор,
Преподаватель Гаварского государственного университета*

Статья посвящена урокам Спитакского землетрясения 1988 года. Представлены восстанавливаемые и непоправимые последствия катастрофического землетрясения, меры по ликвидации последствий трагедии, государственные программы по восстановлению зоны стихийного бедствия, уроки землетрясения и вытекающие из них выводы. Обсуждаются уроки Спитакского землетрясения спустя тридцать лет после катастрофы. Представлены предложения с целью устранения последствий стихийных бедствий.

Ключевые слова: *стихийное бедствие, землетрясение, Спитакское землетрясение, уроки землетрясения, сейсмостойкость, обеспечение безопасности.*

**ԱՌԱՋԳԱԿԱՆ ԱՆՀԱՐԹ ՇԵՐՏԻ ՎՐԱ ԵՐԿՈՒ ՄԻԱՏԵՍԱԿ ՀԵԾԱՆՆԵՐԻ
ԾՈՒՈՒՄԸ ԳԾԱՅԻՆ ԲԱՇԽՎԱԾ ԿՈՂԱՅԻՆ ԲԵՌՈՎ՝ ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ՍԵՂՄՈՂ
ՈՒԺԵՐԻ ԱՌԿԱՅՈՒԹՅԱՄԲ**

ԿՈՒՏՈՒՋՅԱՆ ՆԵԼԼԻ

*Ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
Գավառի պետական համալսարանի պրոռեկտոր*

ՇԵԿՅԱՆ ԼԱՎՐԵՆՏԻ

*ՀՀ ՃԱ թղթ. անդամ, ֆիզիկամաթեմատիկական
գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,
Գավառի պետական համալսարանի դասախոս*

Հեծանների ծոման՝ Ս. Պ. Տիմոշենկոյի ընդհանրացված մոդելի շրջանակներում, երբ լայնական ուժերից բացի երկայնական սեղմող կամ ձգող ուժերը նույնպես ազդում են հեծանների ճկման վրա, դիտարկվում է առաձգական անհարթ շերտի վրա երկու միատեսակ հեծանների՝ գծային օրենքով բաշխված լայնական ուժերով ծոման կոնտակտային հարթ խնդիրը՝ երկայնական սեղմող ուժերի առկայությամբ:

Խնդիրը ձևակերպված է շերտի և հեծանների միջև գործող նորմալ լարումների նկատմամբ ոչ գծային ինտեգրալ հավասարման տեսքով՝ լրացուցիչ պայմանների առկայությամբ: Խնդրի արդյունավետ լուծումը ստացվել է հաջորդական մոտավորությունների մեթոդով՝ սեղմող արտապատկերումների սկզբունքի ներգրավմամբ:

Բանալի բառեր՝ առաձգականություն, հեծանների ծոում, առանցքային ուժեր, կոնտակտային ճնշում:

**BENDING OF TWO IDENTICAL BEAMS ON AN ELASTIC ROUGH BAND
BY A LINEARLY DISTRIBUTED TRANSVERSE LOAD
IN THE PRESENCE OF AXIAL COMPRESSIVE FORCES**

KUTUZYAN NELLI

*PhD, Associate Professor
Vice-rector of Gavar State University*

SHEKYAN LAVRENTI

*Corresponding member of Ing. Acad. of Armenia,
Doctor of Sciences, Professor
Lecturer of Gavar State University*

In the framework of the generalized model of bending beams by S. P. Timoshenko, when in addition to the transverse forces, longitudinal compressive or tensile forces also affect beam deflections, a problem of plane contact of two identical beams of finite length on an elastic rough band under the action of a transverse load distributed by the linear law under the axial compressive forces is considered.

The problem is formulated in the form of a nonlinear integral equation in respect of normal pressure between band and beams, under the additional conditions. An effective solution of the problem was obtained by the method of successive approximation including the principle of compressed mappings.

Key words: *elasticity, bending of beams, axial forces, contact pressure.*

DESIGN OF THE REDUCTION PROPERTY OF AN ARTIFICIAL NEURAL NETWORK

KHURSHUDYAN ARMEN

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

The article examines some aspects of practical creation of neural networks for the purpose of modeling economic processes, in particular, the use of reduction (pruning) methods to optimize the sensitivity of the network.

Key words: artificial neural network, OBS method, network reduction, modification of target function.

ПРОЕКТИРОВАНИЕ СВОЙСТВА РЕДУКЦИИ ИСКУССТВЕННОЙ НЕЙРОННОЙ СЕТИ

ХУРШУДЯН АРМЕН

Кандидат экономических наук, доцент

В статье рассмотрены некоторые аспекты практического создания нейронных сетей для моделирования экономических процессов, в частности, применения методов редукции сети для оптимизации её чувствительности (способности обобщения).

Ключевые слова: *искусственная нейронная сеть, метод OBS, редукция сети, модификация целевой функции.*

USING VIDEO CONFERENCE SYSTEMS IN DISTANCE LEARNING PROCESS

HOVHANNISYAN MARGAR

Programmer of IT department, GSU

AVETISYAN VARAZDAT

PhD in Computer Science,

Associate Head of the Chair of Informatics and

Physical-Mathematical Sciences

MASTOYAN KAREN

GSU, Faculty of Natural Sciences,

3rd year student of Computer Engineering Department

The article deals with using video conference systems in distance learning process, in particular, using open source web conferencing system 'BigBlueButton' for online learning. The goal of video conference systems is to enable instructors to engage remote students in a high-quality online learning experience.

Key words: *distance learning, Internet, server, Information Technologies, video conference system.*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СИСТЕМ ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИИ В ПРОЦЕССЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

ОВАННИСЯН МАРГАР

Программист отделения информационных технологий ГГУ

АВETИСЯН ВАРАЗДАТ

Кандидат технических наук,

Заведующий кафедрой информатики и

физико-математических дисциплин

МАСТОЯН КАРЕН

Студент 3-его курса отделения компьютерной инженерии ГГУ

В статье рассматривается использование систем видеоконференций в процессе дистанционного обучения, в частности, использование системы веб-конференций с открытым исходным кодом BigBlueButton для онлайн-обучения. Цель систем видеоконференцсвязи - дать возможность преподавателям вовлекать

обучающихся из отдаленных регионов в высококачественное обучение в режиме онлайн.

Ключевые слова: дистанционное обучение, интернет, сервер, информационные технологии, система видеоконференцсвязи.

STUDY OF THE INFLUENCE OF LIGHT INTENSITY AND THE PANEL ANGLE ON THE CHARACTERISTICS OF SOLAR CELLS

PETROSYAN VAHAN

*4th year Bachelor Student of Electronic Equipment Chair,
Institute of Information and Telecommunication Technologies and Electronics,
National Polytechnic University of Armenia*

During this research provided in the laboratory, experiments were conducted on two solar panels with different electrophysical parameters. The purpose of the research is to study the effect of light intensity and angle of the panel on the characteristics of solar panels such as efficiency, maximum power, etc. According to the results of this research, all parameters of the panel increase and depend on light intensity. Some of them remain unchanged after a specific angle of the panel, and the rest increase in proportion to the angle of the panel.

Key words: solar panel, solar battery, solar cell, Voltage-current characteristics, Efficiency Coefficient, parameter dependency.

ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ СИЛЫ СВЕТА И УГЛА ПАНЕЛИ НА ХАРАКТЕРИСТИКИ СОЛНЕЧНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ

ПЕТРОСЯН ВАГАН

Студент 4-ого курса кафедры электронной инженерии Института информационных и телекоммуникационных технологий и электроники АСПУ

В рамках данного исследования, в лабораторных условиях были проведены опыты на двух солнечных панелях с различными электрофизическими параметрами. Целью работы является исследование влияния силы света и угла панели на такие параметры солнечных панелей, как КДП, максимальная мощность и т. д.. По результатам данного исследования была выявлена прямо

пропорциональная зависимость между различными параметрами панели от силы света. Некоторые из них остаются неизменными до конкретного угла панели, а остальные увеличиваются пропорционально углу панели.

Ключевые слова: солнечная панель, солнечная батарея, солнечный элемент, ВАХ. КДП, зависимость параметров.

PHYSIOLOGY OF HONEY BEE

SIMONYAN ARMEN

*RA Honoured Scientist, Professor,
Lecturer of the Chair of Biology,
Ecology and Healthy Lifestyle GSU*

HOVHANNISYAN MARINE

*Lecturer of the Chair of Biology,
Ecology and Healthy Lifestyle GSU*

The article provides interesting information on the anatomy of honey bees, as well as physiological and biochemical functions in tissues and cells of honey bees. Data are presented on bee reproduction, growth and development, instincts, adaptive properties and features in the natural environment that provide their place in the animal evolutionary development system.

Key words: honey bee, physiological and biochemical functions, instincts.

ФИЗИОЛОГИЯ МЕДОНОСНОЙ ПЧЕЛЫ

СИМОНЯН АРМЕН

*Заслуженный деятель науки РА, профессор,
Преподаватель кафедры биологии, экологии
и здорового образа жизни ГГУ*

ОГАННИСЯН МАРИНЕ

*Преподаватель кафедры биологии, экологии
и здорового образа жизни ГГУ*

В статье представлена интересная информация о построении тела, физиологических и биохимических функциях в тканях и клетках медоносных пчел.

Представлены данные о размножении, росте и развитии пчел, об их инстинктах, адаптационных свойствах и признаках в естественной среде, обеспечивающих их место в эволюционном развитии животных.

Ключевые слова: медоносная пчела, физиологические и биохимические функции, инстинкты.

ՊՐՈՔԼԵՄԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆ

ՍԻՄՈՆՅԱՆ ԼՈՒՍԻՆԵ

*Բժշկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
Մոսկվայի մարզային պետական սոցիալ-հումանիտար համալսարան*

ՍԻՄՈՆՅԱՆ ԱՐՄԵՆ

*ՀՀ գիտության վաստակավոր գործիչ, պրոֆեսոր,
ԳՊՀ կենսաբանության, էկոլոգիայի և
առողջ ապրելակերպի ամբիոնի դասախոս*

Հոդվածը նվիրված է պրոբլեմային ուսուցման գործընթացին: Ժամանակակից ուսուցման նպատակը ոչ միայն սովորողներին գիտելիքներ տալն է, այլև նրանց ճանաչողական, ստեղծագործական ունակությունների զարգացումը և ստացված գիտելիքները կյանքում օգտագործելու հմտությունների ձևավորումը: Կրթության բնագավառում ուսուցման նոր պահանջների կիրառման շնորհիվ սովորողների մոտ մեծանում են գիտելիքներ ստանալու ցանկությունը և ստեղծագործական ակտիվությունը:

Բանալի բառեր՝ *հիմնախնդրային ուսուցում, կրթություն, մեթոդիկա, դաստիարակություն, կրթական տեխնոլոգիա, ինքնուրույնություն:*

PROBLEM LEARNING TECHNOLOGY

SIMONYAN LUSINE

*Doctor of Medical Science, Associate Professor
Moscow State Social and Humanitarian University*

SIMONYAN ARMEN

*RA Honoured Scientist, Professor,
Lecturer of the Chair of Biology,
Ecology and Healthy Lifestyle GSU*

As a result of using technology of problem-based learning, the student develops cognitive autonomy, thinking, and creative abilities (using logical techniques, learning in a new situation, in practice, the ability to solve educational and other problems), interest in learning and general intellectual development are stimulated. The ability to discover new knowledge and find new ways of action by putting forward hypotheses and their justification is being formed. Attention, observation, creative imagination, prediction, criticality, self-criticism, responsibility, and initiative are also developed.

Key words: *problem learning, education, methodology, upbringing, education technology, autonomy.*

MAJOR ISSUES OF THE EFFECTIVE USE AND REPRODUCTION OF WATER RESOURCES

AVAGYAN MARTIN

*Doctor of Agricultural Sciences, Professor of GSU
Dean of the Faculty of Natural Sciences of GSU*

Water is the most common inorganic compound on Earth. As a result of constant circulation, waters are interconnected according to the following system: ocean- atmosphere - land - ocean. Due to the constant circulation the waters of the oceans are interconnected.

On a global scale, large and small water circulations are distinguished. Water is a key factor determining the climate and weather, regulating not only the water cycle, but also heat exchange, as well as forming the Earth's relief.

Key words: *hydrosphere, water circulation, surface and ground waters, irrigation.*

ОСНОВНЫЕ ВОПРОСЫ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ И ВОСПРОИЗВОДСТВА ВОДНЫХ РЕСУРСОВ

АВАГЯН МАРТИН

*Доктор сельскохозяйственных наук, профессор ГГУ,
Декан факультета естествознания ГГУ*

Вода является наиболее распространенным неорганическим соединением на Земле. Воды, в результате постоянной циркуляции, взаимосвязаны по следующей системе: океан - атмосфера – суша-океан. Воды мирового океана в

результате постоянного движения находятся во взаимосвязи. В глобальном масштабе различаются большая и малая циркуляции вод.

Вода является важнейшим фактором, определяющим климат и погоду, регулирующим не только круговорот воды, но и теплообмен, а также формирующим рельеф Земли.

Ключевые слова: гидросфера, циркуляция воды, поверхностные и подземные воды, орошение.

ԱՌՆԵՏԻ ԹՈՔԻ ԲՋՋԱԹԱՂԱՆԹՆԵՐԻ ՆԱԴՐԻ ՕՔՍԻԴԱԶԻ ՕՊՏԻԿԱԿԱՆ ՍՊԵԿՏՐԱԼ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՐԻ ԿԱԽՅԱԼ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ՍԻՄՈՆՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆ

*Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու, ԳՊՀ դոցենտ,
ՀՀ ԳԱԱ Հ. Բունիաթյանի անվան կենսաքիմիայի
ինստիտուտի ավագ գիտաշխատող*

Առաջին անգամ որոշվել է առնետի թոքի բջջաթաղանթներից հեմոգլոբինով արտազատված ՆԱԴՐԻ օքսիդազի (Nox)՝ ՐԻ-ի փոփոխման տիրույթից կախված օպտիկական կլանման սպեկտրների ձևի և ինտենսիվության դարձելի շեղումները: Nox-ի անջատումը իրականացվում է առանց դետերգենտի օգտագործման, քանի որ վերջինս մասնակիորեն դենատուրացնում է ֆերմենտը: Nox-ի լուծույթին ավելացվում է 0,1Մ աղաթթու (ՐԻ3 կամ ավելի ցածր) կամ 0,1 Մ KOH (մինչև ՐԻ 11 կամ բարձր) և ինկուբացվում 20° C-ում 5 րոպե: KOH կամ HCl ավելացնելով այդ լուծույթներին՝ դրանց ՐԻ-ը հասցվում է 7,4-ի: Nox-ի օպտիկական սպեկտրների ձևը և կլանման ինտենսիվությունը ՐԻ-ի այս տիրույթում (3-11) փոփոխվում են դարձելիորեն: ՐԻ-ի այս տիրույթից դուրս դիտվում է այս ֆերմենտի անդարձելի դենատուրացում: Թոքերի Nox-ի այսպիսի փոփոխությունները, հավանական է, պայմանավորված են այն հանգամանքով, որ թոքերը օրգանիզմ են տեղափոխում էկզոգեն տոքսիկ ազենտներ օդի հետ միասին:

Այսպիսով, թոքի բջջաթաղանթներում տեղակայված Nox-ը ցուցաբերում է բարձր դիմադրողականություն թթվահիմնային բնույթի էկզոգեն ազենտների հանդեպ:

Բանալի բառեր՝ ՆԱԴՐԻ օքսիդազ, ՐԻ-կախյալ փոփոխություններ:

THE pH-DEPENDENT CHANGES OF OPTICAL SPECTRAL INDICES OF NADPH OXIDASE FROM RATS LUNG CELL MEMBRANES

SIMONYAN RUZAN

*Candidate of Biology, GSU Assistant Professor,
Senior Scientist of the H. Buniatyan
Institute of Biochemistry NAS RA, Yerevan*

The pH-range related reversible changes of the form and intensity of optical absorption spectra of the Nox isolated from rats lung cell membranes is determined for the first time. The Nox is implemented without detergents, which denaturize the enzyme. The 0,1 M hydrochloric acid (pH 3 or lower) or 0,1 M KOH (up to pH 11 or higher) are added to the solution of this Nox and incubated at 20° C for 5 min. KOH or HCl should be added to these solutions to reach their pH to 7,4. The form and intensity of the optical absorption spectra of Nox in these ranges of pH (3-11) are changed reversibly. Out of these ranges the irreversible denaturation of this enzyme is observed. It is possible, that these changes of the Nox are conditioned by the fact that lung transfers various exogenous toxic agents with the air to the organism.

Thus, the Nox localized in the lung cell membranes indicates high counteraction against exogenous agents of alkaline-acidic character.

Key words: *NADPH oxidase, pH-dependent changes.*

ANALYSIS OF QUALITATIVE PARAMETERS OF PHYTOPLANKTON OF HRAZDAN RIVER AND THE MAIN RIVERS OF SEVAN CATCHMENT BASIN (ARMENIA)

STEPANYAN LILIT

PhD, senior researcher of the Institute of Hydroecology and Ichthyology

KHACHIKYAN TERMINE

PhD, Head of Laboratory of Natural Sciences GSU,

Scientific researcher of the Institute of Hydroecology and Ichthyology

HAMBARYAN LUSINE

PhD, Head of Laboratory of the Hydroecology of

the Institute of Hydroecology and Ichthyology,

Associate Professor of Department of Ecology and Nature protection YSU

The article examines the similarity of species composition of phytoplankton community of Hrazdan River and the main rivers flowing to the Lake Sevan. Assessment of the frequency of occurrence, as well as ecological and geographical adaptation of algae was carried out.

Key words: *Hrazdan River, main rivers flowing into Lake Sevan, phytoplankton species composition, occurrence frequency, bioindicator species.*

**АНАЛИЗ КАЧЕСТВЕННЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИТОПЛАНКТОНА РЕКИ РАЗДАН И
ОСНОВНЫХ ПРИТОКОВ ВОДОСБОРНОГО БАССЕЙНА ОЗЕРА СЕВАН
(АРМЕНИЯ)**

СТЕПАНЯН ЛИЛИТ

*Кандидат биологических наук,
Старший научный сотрудник института Гидроэкологии
и ихтиологии НАН РА*

ХАЧИКЯН ТЕРМИНЕ

*Кандидат биологических наук
Заведующая лабораторией естествознания ГГУ,
Научный сотрудник института Гидроэкологии
и ихтиологии НАН РА*

ГАМБАРЯН ЛУСИНЕ

*Кандидат биологических наук,
Заведующая отдела Гидроэкологии института
Гидроэкологии и ихтиологии НАН РА,
доцент кафедры Экологии и охраны природы ЕГУ*

Было исследовано видовое сходство фитопланктона реки Раздан и основных рек, впадающих в озеро Севан. Была проведена оценка частоты встречаемости и эколого-географической адаптации водорослей.

Ключевые слова: *река Раздан, основные реки, впадающие в озеро Севан, видовой состав фитопланктона, частота встречаемости, виды биоиндикации.*

**HYPODERMATOSIS OF CATTLE AND MODERN APPROACHES IN THE
ORGANIZATION OF CONTROL MEASURES**

GRIGORYAN VALERI

*Doctor of Biology, Associate Professor
Lecturer of the Chair of Biology,
Ecology and Healthy Lifestyle, GSU*

HOVHANNISYAN MARINE

*Lecturer of the Chair of Biology,
Ecology and Healthy Lifestyle, GSU*

When organizing measures to combat hypodermatosis of cattle, it is necessary to develop effective economic mechanisms, to present a program that includes evidence-based data on the biology and ecology of gadflies, their epizotological significance, as well as measures for the prevention of disease and treatment of sick animals.

Key words: *hypodermatosis, hypodermic gadflies, struggle, prevention, treatment.*

ГИПОДЕРМАТОЗ КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА И СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ ПРИ ОРГАНИЗАЦИИ МЕР БОРЬБЫ

ГРИГОРЯН ВАЛЕРИЙ

*Кандидат биологических наук, доцент
Преподаватель кафедры биологии, экологии
и здорового образа жизни ГГУ*

ОГАННИСЯН МАРИНЕ

*Преподаватель кафедры биологии, экологии
и здорового образа жизни ГГУ*

При организации мероприятий по борьбе с гиподерматозом крупного рогатого скота необходимо разработать эффективные экономические механизмы, представить программу, включающую научно обоснованные данные о биологии и экологии оводов, их эпизотологическом значении, а также мероприятия по профилактике заболевания и лечению больных животных.

Ключевые слова: *гиподерматоз, подкожные оводы, борьба, профилактика, лечение.*

LINEAR CHITOSAN DERIVATIVES

МКНІТАРЯН АЗНІВ

*Ministry of Economic Development and
Investments of the Republic of Armenia
Agency Intellectual Property*

TORCHYAN GEVORG

2nd year Student of Accounting /branch wise/ Department,

Faculty of Economics, Gavar State University

TORCHYAN ARMAN

*4th year Student of Enterprise Economics and Management,
Faculty of Economics, Gavar State University*

The work relates to polymer chemistry, in particular the new chitosan derivatives of linear structure with hydrophilic functional groups, which are well soluble in water and formaldehyde, have high viscosity and can be easily combined with inorganic compounds and can be used as sorbents in the wastewater treatment processes.

Derivatives of chitosan of linear structure are synthesized with hydrophilic functional groups.

Key words: chitosan, polymer chemistry, sorbent, wastewater.

НОВЫЙ ПРОИЗВОДНЫЙ ХИТОЗАН

МХИТАРЯН АЗНИВ

Кандидат технических наук, доцент

Министерство экономического

развития и инвестиции Республики Армения,

Агентство интеллектуальной собственности

ТОРЧЯН ГЕВОРГ

Студент 2-ого курса отделения бухгалтерского учета экономического

факультета Гаварского государственного университета

ТОРЧЯН АРМАН

*Студент 4-ого курса отделения экономики предприятий и управления
экономического факультета Гаварского государственного университета*

Работа относится к полимерной химии, в частности, к новым производным хитозана линейной структуры с гидрофильными функциональными группами, которые хорошо растворяются в воде и формальдегиде, имеют высокую набухаемость и могут с легкостью совмещаться с неорганическими соединениями, а также использоваться в качестве сорбентов в процессах очистки сточных вод.

Синтезированы производные хитозана линейной структуры с гидрофильными функциональными группами.

Хитозан линейной структуры, формальдегид, очистка сточных вод.

Ключевые слова: хитозан, полимерная химия, сорбент, сточные воды.

POLYMER-MINERAL SORBENTS ON THE BASIS OF N-METHYLCARBAMIDE CHITOSAN

МКХИТАРЯН АЗНИВ

*Ministry of Economic Development and
Investments of the Republic of Armenia
Agency Intellectual Property*

TORCHYAN GEVORG

*2nd year Student of Accounting /branch wise/ Department,
Faculty of Economics, Gavar State University*

TORCHYAN ARMAN

*4th year Student of Enterprise Economics and Management,
Faculty of Economics, Gavar State University*

The work refers to polymeric chemistry, in particular polymer-mineral sorbents based on derivatives of N-methylcarbamide functional groups of chitosan, which can be used to remove heavy metals from the running water as well as from water soluble metals.

Polymer-mineral sorbents based on N-methylcarbamide chitosan have been supplied which are linear products by the interaction of N-methylcarbamide chitosan and kaolin taken in molar correlation equal to 1,5.

The range of sorbents for water treatment is expanding.

Key words: *N-methylcarbamide chitosan, polymeric chemistry, polymer-mineral sorbents, running water.*

ПОЛИМЕР-МИНЕРАЛЬНЫЕ СОРБЕНТЫ НА ОСНОВЕ N-МЕТИЛКАРБАМИДИЛХИТОЗАНА

МХИТАРЯН АЗНИВ

*Кандидат технических наук, доцент
Министерство экономического
развития и инвестиции Республики Армения,
Агентство интеллектуальной собственности*

TORCHYAN GEVORG

*Студент 2-ого курса отделения бухгалтерского учета экономического
факультета Гаварского государственного университета*

TORCHYAN ARMAN

*Студент 4-ого курса отделения экономики предприятий и управления
экономического факультета Гаварского государственного университета*

В работе исследуются полимер-минеральные сорбенты на основе производных хитозана с N-метилкарбамидильными функциональными группами, которые применяют для извлечения ионов тяжелых металлов из сточных вод, а также водных растворов.

Получены полимер-минеральные сорбенты на основе N-метилкарбамидилхитозана, которые представляют собой линейный продукт взаимодействия N-метилкарбамидилхитозана и каолина, взятых в молярном отношении, равном 1,5.

Расширяется ассортимент сорбентов для очистки воды.

Ключевые слова: *N-метилкарбамидилхитозан, полимерная химия, полимер-минеральные сорбенты, сточные воды.*

HEALTHCARE IN YEREVAN PROVINCE ACCORDING TO STATISTICAL DATA OF 1891

HARUTYUNYAN HAMLET

*Doctor of Historical Sciences, Professor
Head of the Chair of History, GSU*

SAGHATELYAN MERI

*2nd year MA student of the Department of History
Faculty of Humanities, GSU*

In the early 90s of the 19th century, and particularly in 1891, the healthcare system of Yerevan province was not developed, the hospitals were not enough, and the existing hospitals were concentrated in the city and in several villages, in the result of which the patients could not receive the necessary medical care.

At that time, there was a shortage of not only medical institutions, but also the number of healthcare providers, and this was the time when epidemics was spreading in the Province of Yerevan, which took thousands of human lives. Among the most common diseases were malaria, smallpox, plague, eye diseases, gastrointestinal diseases, respiratory diseases, ulcers, syphilis, etc.

Key words: *healthcare, Yerevan province, medical institution, doctor, disease, hospital.*

ЗДРАВООХРАНЕНИЕ В ЕРЕВАНСКОЙ ГУБЕРНИИ СОГЛАСНО СТАТИСТИЧЕСКИМ ДАННЫМ 1891 Г.

АРУТЮНЯН ГАМЛЕТ

*Доктор исторических наук, профессор
Зав. кафедрой истории ГГУ*

САГАТЕЛЯН МЕРИ

*Студентка 2-го курса магистратуры отделения истории
факультета гуманитарных специальностей ГГУ*

В начале 90-х гг. 19-го века, в частности в 1891 г., система здравоохранения Эриванской губернии не была развитой - не существовало достаточного количества больниц, а действующие больницы были сосредоточены только в городе и нескольких селах. Вследствие сложившейся ситуации больные не получали необходимой медицинской помощи. В указанное время наблюдался дефицит не только медицинских учреждений, но и медработников, и это в том случае, когда в Эриванской губернии были частым явлением эпидемии, уносившие жизни тысячи людей. Среди распространенных болезней следует отметить такие, как малярия, оспа, чума, глазные болезни, желудочно-кишечные заболевания, болезни дыхательных путей, язвы, сифилис и др.

Ключевые слова: *здравоохранение, Эриванская губерния, медицинское учреждение, врач, болезнь, больница.*

ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ XIXդ.-XX դ. ՍԿԶԲԻՆ

ԹՈՒՆՅԱՆ ՎԱԼԵՐԻ

*Պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,
ԳՊՀ պատմության ամբիոնի դասախոս*

Ռուս-հայկական մարտական համագործակցությունը XIX դ.-XX դ. սկզբին՝ ռուս-թուրքական պատերազմների ընթացքում, արտացոլել է ռուսական տերության և հայ ժողովրդի շահերը: Մարտական համագործակցությունը ունեցել է տարբեր ուղղվածություն՝ ռազմական, քաղաքական, դիվանագիտական և մատակարարման: Ներկայացված ռուս-թուրքական պատերազմների մասնակցել են հայ ժողովրդի բոլոր խավերը: Ձևավորվել է ռուս և հայ ժողովուրդների պատմական մարտական համագործակցությունը, որը արդիական հնչեղություն ունի:

Քանալի բառեր՝ հայեր, մարտական միություն, կամավորներ, շահերի համընկում:

RUSSIAN-ARMENIAN MILITARY COOPERATION AT THE BEGINNING OF THE XIX - XX CC

TUNYAN VALERI

*Doctor of Historical Sciences, Professor
GSU lecturer*

At the beginning of XIX - the XX cc the Russian-Turkish wars reflected the Russian-Armenian military cooperation, the interests of the Russian Empire and the Armenian people. The military cooperation had different shades: military, political, diplomatic and catering. All the layers of the Armenian people participated in the presented Russian-Turkish wars. Historical military cooperation between the Russian and Armenian peoples has been formed for urgent modern relations.

Key words: *the Armenians, comrades-in-arms , volunteers, coincidence of wants.*

HAKOB S. ANASYAN: TO THE 115-TH ANNIVERSARY

KHACHATRYAN ARMENAK

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor

The life of Hakob Anasyan and his contribution to Armenian studies are briefly presented. Particularly, his works in the fields of philology, source studies, historiology and bibliography were discussed, his individual and professional abilities and skills were appreciated.

Key words: *source, document, study, research, heritage, knowledge, scrupulosity, skills, ability, history, culture, literature.*

АКОБ АНАСЯН: К 115-ЛЕТНЕМУ ЮБИЛЕЮ

ХАЧАТРЯН АРМЕНАК

Кандидат исторических наук, доцент

Кратко представлена жизнь Акоба Анасяна и его вклад в сфере арменоведения. В частности, были обсуждены ряд его исследований, проведенные в областях филологии, источниковедения, историографии, библиографии, оценены его личные и профессиональные способности и навыки.

Ключевые слова: источник, исследование, наследие, познание, педантичность, навыки, умения, история, культура, литература.

ABOUT THE ETYMOLOGY OF THE TOPONYM “MAZRA - MASRIK”

НАКОВЯН АТОМ

Director of Mets Masriks secondary school

The subject of the study is the etymology of the toponym of the village Mets Masrik of Gegharkunik Region, RA in the historical context. The word “Mazra” has originated from the Arabic stem “to sow” and means “a field” or “farm lands”. “Mazra” isn’t referred to by medieval historian Stepanos Orbelyan, and later on it was not either explained at all or wrong explanations were produced by others. There is not such a word “Masrik” in Armenian and it is the armenianized version of “Mazra”.

Key words: *Mazra, Masrik, sow, field, surrounding farm lands, lithographs and handwritten records, Shah Abas, Melik Shahnazaryan, location name, armenianization of the location.*

ЭТИМОЛОГИЯ ТОПОНИМА “МАЗРА - МАСРИК”

АКОПЯН АТОМ

Директор Мец Масрикской средней школы

Предметом исследования является этимология топонима села Мец Масрик Гехаркуникского марза (область) Республики Армения в контексте истории.

Слово “Мазра” произошло от арабского корня “сеять” и означает поле, окрестные обрабатываемые земли. Средневековый историк Степанос Орбелян не упоминает название “Мазра”, но более поздние мемуаристы или не толковали, или толковали неправильно. А в армянском языке нет слова “Масрик”, и это название - новый армянский вариант /**армянизированный**/ слова “Мазра”.

Ключевые слова: Мазра, Масрик, сеять, поле, искусство, окрестные обрабатываемые земли, лапидарные надписи, рукописные памятники, шах Аббас, мелик Шахназарян, топоним, арменизация топонима.

NORATUS AS AN OLD SETTLEMENT, WHICH HAS CONSTANTLY BEEN INHABITED

МКРТЧЯН ЛАЛА

Lecturer of Gavar State University

Noratus is one of the oldest places in Armenia in Gegharkunik Province, which has been inhabited since the new Stone Age and has never been completely devastated. During the ruinous invasions, it is possible that the inhabitants of Noratus retreated to the mountains. However, they returned and rebuilt their homeland in Noratus again and continue to live there till now. Meanwhile, these facts need to be additionally studied and refined.

Key words: *Noratus, Velikukhi, new Stone Age, Century of Hera, Cyclopean Fortress, deportation by Shah Abas, crosstones, St. Holy Mother Church, lezgins.*

НОРАТУС КАК ДРЕВНЕЕ ПОСЕЛЕНИЕ, КОТОРОЕ НИКОГДА НЕ БЫЛО ОПУСТОШЕННЫМ

МКРТЧЯН ЛАЛА

Преподаватель Гаварского государственного университета

Норатус - одно из древнейших мест Армении, деревня в марзе Гегаркуник, заселенная еще с нового каменного века. Норатус никогда не был полностью опустошенным. Во время разрушительных вторжений, возможно, что норатусцы временно покидали свое местожительство и скрывались в горах, затем они снова возвращались в родные места, продолжали и продолжают жить там до сих пор. Но эти факты необходимо дополнительно изучить и скорректировать.

Ключевые слова: *Норатус, Великухи, неолит, циклопическая крепость, насильственное переселение шаха Абасса, хачкары, церковь св. Богородицы, лезгиньы.*

SOME ISSUES OF ACCOUNTING IN THE FOREIGN COUNTRIES

There are no two countries with identical accounting systems in the world. Considering accounting systems and financial statements' preparing method in the countries of Europe, America and Asia, it is possible to distinguish several classifications of accounting systems. The financial statements from companies from around the world typically reflect the cultural values and economic climate of their country. Therefore, great companies prepare financial statements that are in accordance with International Financial Reporting Standards.

Key words: *accounting model, accounting information, accounting and statement, investors, financial accounting data, legislative regulation of accounting, taxation, market price, basic principles of accounting, international standards.*

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ УЧЕТА В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

АКОПЯН АНАИТ*Преподаватель ГГУ*

В мире не существует двух стран с идентичными системами учёта. Рассмотрев ведение бухгалтерского учёта и порядок составления бухгалтерской отчётности в странах Европы, Америки и Азии, можно выделить множество классификаций систем бухгалтерского учёта. Финансовые отчеты компаний разных стран мира отражают культурные ценности и экономический климат своей страны. И крупные компании представляют отчеты в соответствии с МСБУ или МСФО.

Ключевые слова: *модель учета, учет информация, учет и отчетность, инвесторы, данные финансового учета, законодательное регулирование учета, налогообложение, рыночная стоимость, основные принципы учета, международный стандарт.*

ISSUES OF USING THE INFORMATION TECHNOLOGIES IN ACCOUNTING

GHAJOYAN KARINE

GSU lecturer

Considering the role of IT in accounting, the article dwells on the issues, arising in the process of automation of accounting. The development of automation of accounting is conditioned by regulation of the legislative field, acquiring programs meeting the requirements of organizations, and training accountants. Based on the above, we have identified the problems the solution of which would lead to the development of the sphere.

Key words: *information technologies, automation, accounting, development of automation of accounting, database, information warehouse.*

О НЕКОТОРЫХ ПРОБЛЕМАХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В БУХГАЛТЕРСКОМ УЧЕТЕ

КАДЖОЯН КАРИНЕ

Преподаватель ГГУ

Учитывая роль информационных технологий в бухгалтерском учете, в статье рассматриваются проблемы, которые возникают во время процесса автоматизации бухгалтерского учета.

Регулированием законодательного поля, приобретением программы в соответствии с требованиями организации, обусловлено развитие автоматизации бухгалтерского учета. Исходя из этого, нами были отделены те задачи, решения которых будут способствовать развитию данного сектора.

Ключевые слова: *информационные технологии, автоматизация, бухгалтерский учет, развитие автоматизации учета, база данных, хранилище данных.*

HOVHANNES BARSEGHYAN AND THE ISSUES OF ARMENIAN ORTHOGRAPHY

ASOYAN TATUL

Candidate of Philology, Associate Professor,
Dean of the Faculty of Philology

NERSISYAN LILIT

Since the 90s of the 20th century, the issue of combining the spelling of the Armenian language was revived among the Armenian intellectuals. They suggested replacing Eastern Armenian spelling with that of Grabar, believing that this would contribute to strengthening ties between the Motherland and the Diaspora. Linguist Hovh. Barseghyan also participated in these debates and in a number of speeches and articles he excluded the possibility of spelling unification.

Key words: *Western Armenian, orthography, debate, unification of orthography, Diaspora, alphabet, Grabar.*

ОВАНЕС БАРСЕГЯН И ВОПРОСЫ АРМЯНСКОЙ ОРФОГРАФИИ

АСОЯН ТАТУЛ

Кандидат филологических наук, доцент
декан филологического факультета

НЕРСИСЯН ЛИЛИТ

Студентка 2-ого курса филологического факультета, отделения
«Армянский язык и литература» ГГУ

Начиная с 90-х годов 20-го века в среде армянской интеллигенции поднимается вопрос объединения правописания армянского языка. Предлагали заменить восточно-армянское правописание правописанием грабара, полагая, что это будет способствовать укреплению связей между Родиной и Диаспорой. Языковед Ов. Барсегян также участвует в этих дебатах и в ряде выступлений и статей исключает возможность такого объединения.

Ключевые слова: *западноармянский язык, орфография, дебаты, объединение орфографий, диаспора, алфавит, грабар.*

FAIRY TALES BY LEVON KHECHOYAN

GRIGORYAN VACHAGAN

*Doctor of Philology, Professor
The Head of the Chair of Armenian Language and Literature*

Khechoyan 's fairy tales are intended for the adults and though they are developed by folk tales, they stand out for the author's own vision and ideas. The writer is interested in such phenomena that have symbolic character and are instilled at once as a result of the text integrity. These symbols become manifestations of mystical secrets of human life, and therefore deepen the topics and questions raised in folk tales.

Key words: *esoterics, fairy tale, imagination, modification, realism, romanticism, eternity, fantasy, impact, reality.*

СКАЗКИ ЛЕВОНА ХЕЧОЯНА

ГРИГОРЯН ВАЧАГАН

*Доктор филологических наук, профессор,
Заведующий кафедрой армянского языка и литературы*

Сказки Хечояна ориентированы на взрослых, они, будучи обработкой народных сказок, выделяются авторским взглядом, идеями. Автора интересуют явления, носящие символический характер и непосредственно являющиеся следствием целостности текста. Эти символы становятся проявлениями мистических тайн человеческой жизни, и поэтому углубляют темы и вопросы, поднятые народной сказкой.

Ключевые слова: *эзотерика, сказка, воображение, преобразование, реализм, романтизм, вечность, фантастика, воздействие, реальность.*

IMAGES OF NATURE AND LIFE IN MNDZURI'S STORIES

ARAQELYAN ARA

*Doctor of Philology, Professor
GSU Lecturer*

GRIGORYAN ALVINA

*2nd-year MA Student at the Department of
Armenian Language and Literature of GSU*

The article examines the images of nature and life in the narratives by Hakob Mndzuri. The author has completed his works with the essential aspects of the historical-ethnographic description of Western Armenia and Western Armenian people.

The native nature and its unique manifestations, the rare phenomena and expressions of the natural world occupy a great place in the system of imagination in Mndzuri's creations.

Key words: *Mndzuri, village writer, images of nature and life, fertile forests, flat cover dwelling, housewife kitchen, church service.*

ОБРАЗЫ ПРИРОДЫ И ЖИЗНИ В РАССКАЗАХ МНДЗУРИ

АРАКЕЛЯН АРА

Доктор филологических наук, профессор

Преподаватель ГГУ

ГРИГОРЯН АЛВИНА

Студентка 2-ого курса филологического факультета отделения

«Армянский язык и литература» ГГУ

В статье рассматриваются образы природы и жизни в рассказах Аюба Мндзури. Автор в своих произведениях существенными аспектами историко-этнографического описания сделал целостным Западную Армению, западноармянский народ.

В системе воображения Мндзури, важное место занимают родная природа и ее уникальные проявления, редкие явления и выражения природного мира.

Ключевые слова: *Мндзури, писатель-деревенщик, картины природы и быта, плодородные леса, плоскокровное жилище, кухня домохозяйки, церковная служба.*

CHILDREN'S FOLKLORE IN GAVAR REGION

GHREJYAN LUSINE

PHD in Philology, Associate Professor

BAGOYAN ALLA

GSU Lecturer

In the context of Armenian verbal folk art today, children's folklore is of great importance, the latter losing its essential features along with the other types of folklore, connected with the development of science, technology, as well as new living conditions. Many types of children's folklore (ritual songs, lullabies, etc.) almost ceased to exist in the region, and some types (counting songs, riddles, tongue twisters, etc.) are not common in everyday life.

The article discusses the obsolete works collected from Gavar region, still existing in childhood, reflecting the unique mentality of the children's world and having different realities and problems.

Folklorists were representatives of different age groups, thus the presented folk material includes samples that have been created and keep existing for more than seven decades.

Key words: *children's folklore, region, existence, folklore, play songs, speech and thought exercise games, mockery songs, counting songs.*

ДЕТСКИЙ ФОЛЬКЛОР В ГАВАРСКОМ РЕГИОНЕ

КРЕДЖЯН ЛУСИНЕ

Кандидат филологических наук, доцент

Преподаватель ГГУ

БАГОЯН АЛЛА

Преподаватель ГГУ

В контексте армянского словесного народного искусства сегодня большое значение имеет детский фольклор, который с развитием науки, техники, а также новых условий жизни, вместе с другими видами фольклора заметно теряет свои существенные черты.

Многие виды детского фольклора (обрядовые песни, колыбельные и т. д.) почти перестали бытовать в регионе, а некоторые же виды (считалки, загадки, скороговорки и др.) не распространены в повседневной жизни.

В статье рассматриваются собранные нами из региона Гавар до сих пор бытующие в детской среде, и по тем или иным причинам вышедшие из употребления, произведения, отражающие уникальное детское мышление и различные реалии и проблемы.

Фольклористы были представителями разных возрастных групп, поэтому представленный фольклорный материал включает образцы, созданные и бытующие более семи десятилетий.

Ключевые слова: детский фольклор, регион, бытование, сказительство, игровая песня, игры, развивающие смекалку и речь, дразнилки, считалки.

FORMATION AND USAGE OF THE WORDS ՆՈՅԱՆ AND ՆՈՅՅԱՆ IN THE ARMENIAN LANGUAGE

NERSISYAN VARSİK

PHD, Associate Professor,
GSU lecturer

The article studies the formation and usage of the words **նոյան** and **նոյյան** in the Armenian Language. Based on the analysis of the linguistic facts of old Armenian, we have tried to prove that **նոյան** is wrong, and the right variant is **նոյյան**.

Key words: *Noy, Noyan, Noyyan, Grabar, declension, linguistic norm, Arevak, fiction, right, wrong.*

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ И УПОТРЕБЛЕНИЕ СЛОВ ՆՈՅԱՆ И ՆՈՅՅԱՆ В АРМЯНСКОМ ЯЗЫКЕ

ՆԵՐՏԻՏՅԱՆ ՎԱՐՏԻԿ

Кандидат филологических наук, доцент
Преподаватель ГГУ

В данной статье рассмотрены словообразование и употребление слов **նոյան** и **նոյյան** в армянском языке. С опорой на анализ лингвистических фактов древнеармянского языка мы попытались доказать, что **նոյան** – неправильный, а **նոյյան** – правильный вариант.

Ключевые слова: «Նոյ», «նոյան», «նոյյան» грабар, склонение, лингвистическая норма, «Արևակ» художественная литература, точный, ошибочный.

MYTHICAL IMAGES IN THE WORK "DRAGON" BY VRTANES PAPAZYAN

BAGOYAN ALLA

GSU lecturer

The tale "Dragon" by V. Papazyan is the author's protest against the evils of the society of his time, and the procrastination of their diminishment can lead to irreversible consequences. In his, at first glance simple, exposition and in a small volume the talented writer applied a whole arsenal of folk art, reflecting the theme of good and evil, personality and society, struggle and tolerance, unity, power, determination and so on. The purpose of the article is to identify the relationship of this work with mythological concepts, folklore, literature of the past and modern world.

Key words: *dragon, myth, fiction, crazy, individual, society, contrast, allegory, struggle, tolerance.*

МИФИЧЕСКИЕ ОБРАЗЫ В ПРОИЗВЕДЕНИИ ВРТАНЕСА ПАПАЗЯНА «ДРАКОН»

БАГОЯН АЛЛА

Преподаватель ГГУ

Сказ Врт. Папазяна «Дракон» - это протест автора против пороков общества своего времени, промедление борьбы с которыми может привести к необратимым последствиям. В простом, на первый взгляд, изложении и небольшом по объему произведении талантливый писатель, применяя целый арсенал народного творчества, отразил тему добра и зла, личности и общества, борьбы и терпимости, единства, власти, решительности и т.д. Цель настоящей статьи – выявить связь этого произведения с мифологическими понятиями, фольклором, а также с литературой прошлого и с современностью.

Ключевые слова: *дракон, миф, художественная литература, сумасшедший, индивид, общество, контраст, аллегория, борьба, толерантность*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՎ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱԽԱՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ԾԵՍԵՐԻ ՈՐՈՇ ՓՈՒԼԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ

ՄԻՐԻԲՅԱՆ ԳԱՅԱՆԵ

*Բանասիրական գիտությունների թեկնածու,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի վարիչ*

Հոդվածում կատարված է հայկական և ռուսական ավանդական հարսանիքներին նախորդող ծեսերի որոշ փուլերի համեմատական վերլուծություն, ինչպես նաև վերլուծվում են այդ փուլերին ուղեկցող ծիսահմայական գործողություններն ու սովորույթները, որոնք ամբողջացնում են հարսանեկան ծեսը: Արդյունքում առանձնացվում են ինչպես ընդհանուր, այնպես էլ ազգային ինքնատիպ գծերը:

***Բանալի բառեր՝** հարսանեկան ծիսակարգ, նախահարսանեկան ծիսակարգ, խնամախոսություն, հարսնատես, ծես, նշան, ավանդական հարսանիք, ավանդույթ, ավանդական հարսանիք:*

ON SOME STAGES OF ARMENIAN AND RUSSIAN PRE-WEDDING RITUALS

MIRIBYAN GAYANE

PhD in Philology,

Head of the Chair of Foreign Language and Literature, GSU

The article provides a comparative analysis of some stages of the rituals preceding the Armenian and Russian traditional weddings. Rituals and customs supplementing the wedding ceremony are also analyzed in this work. As a result, both the general traits and the national identity are distinguished.

Key words: *wedding ceremony, pre-wedding ceremony, matchmaking, wedding shower, engagement, ritual, tradition, traditional wedding.*

ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՌՈՒՍԵՐԵՆԻ՝ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵՁԿԻ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ՄՈՒԽՄԻԽԱԶՈՅԱՆ ԱՐՈՒՍՅԱԿ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս*

Հոդվածը նվիրված է սովորողների քննադատական մտածողության զարգացման առանձնահատկությունների լուսաբանմանը: Ռուսերենի՝ որպես

օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում կիրառվում են ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, որոնք նպաստում են սովորողների քննադատական մտածողության զարգացմանը: Ստեղծագործական մտածողության զարգացման համար ուսուցիչը պետք է հստակ պատկերացում ունենա քննադատական մտածողության մեխանիզմների մասին:

***Բանալի բառեր**՝ քննադատական մտածելակերպ, ձևավորում, զարգացում, ռուսերենի՝ որպես օտար լեզվի ուսուցում, ուսուցման ժամանակակից տեխնոլոգիաներ:*

PECULIARITIES OF STUDENTS' CRITICAL THINKING DEVELOPMENT WHILE TEACHING RUSSIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

MUKHSIKHACHOYAN ARUSYAK

*PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Lecturer of the Department of Foreign Language and Literature, GSU*

The article focuses on the peculiarities of students' critical thinking development. Modern Russian teaching methods are used while teaching Russian as a foreign language which contributes to the development of students' critical thinking. To develop creative thinking, the teacher should have a clear understanding of critical thinking mechanisms.

Key words: *critical thinking, formation, development, modern technologies.*

**ՊՐՈՔԼԵՄԱՅԻՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ ՔԵՅՍ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅԻ
(ԻՐԱՎԻՃԱԿԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ) ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ ՕՏԱՐ ԼԵԶՎԻ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ**

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆՆԱ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դոցենտ*

Հոդվածում քննության առարկա են դարձել պրոբլեմային ուսուցման դիդակտիկական հնարավորությունները, մասնավորապես իրավիճակային

խնդիրների ներդրումը կրթական գործընթացում: Հեղինակը ներկայացնում է ԳՊՀ բանասիրական ֆակուլտետում «Բազմալեզվադիդակտիկա» դասընթացի շրջանակներում կիրառվող իրավիճակային խնդիրների օրինակներ՝ ընդգծելով դրանց գործնական արժեքը արդյունահեն դասընթացների մշակման համատեքստում:

Բանալի բառեր՝ *լեզվադիդակտիկա, պրոբլեմային ուսուցում, քեյս, իրավիճակային խնդիր, քեյս-մեթոդ, քեյս-ուսուցում, քեյս-տեխնոլոգիաներ, մասնագիտական կոմպետենցիա:*

USING CASE-STUDY IN THE CONTEXT OF PROBLEM BASED LEARNING IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL PREPARATION OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS

SARGSYAN RUZANNA

PhD, Associate Professor

Associate Professor at the Chair of Foreign Language and Literature, GSU

The paper discusses didactic possibilities of the problem based learning, particularly the implementation of case-study into the educational process. The author presents examples of cases used within the framework of the course “Multilinguistic Didactics” at the Faculty of Philology of Gavar State University highlighting the practical value of case-study in the context of developing learning outcome based courses.

Keywords: *linguistic didactics, problem-based learning (PBL), case, case-method, case-study, case-technologies, professional competence.*

ՀՀ ԲՈՒՀԵՐԻ ՌՈՒՍ ԲԱՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԵՏՆԵՐԻ ԵՎ ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ՌՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ՇՈՒՐՋ

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆՆԱ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս*

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ԳՅԱՆԵ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս*

Հոդվածում քննության առարկա են դարձել ՀՀ բուհերի ռուս բանասիրության ֆակուլտետների և բաժինների ուսանողների՝ լեզվի

տիրապետման մակարդակի վերաբերյալ մի շարք հարցեր: Լեզվի տիրապետման մակարդակի ճիշտ (իրական) գնահատումը հնարավորություն կտա ոչ միայն մշակել համապատասխան մեթոդական համակարգ, այլ նաև կանխատեսել կրթական վերջնարդյունքները:

***Բանալի բառեր՝** ռուսաց լեզուն Հայաստանում, ուսանողների լեզվական պատրաստվածության մակարդակը, ռուսաց լեզվի մասնագետների պատրաստումը Հայաստանում:*

ON THE ISSUE OF LANGUAGE PROFICIENCY LEVEL OF STUDENTS AT THE FACULTIES/DEPARTMENTS OF RUSSIAN PHILOLOGY IN ARMENIAN HEIs

SARGSYAN RUZANNA

PhD, Associate Professor

Associate Professor at the Chair of Foreign Language and Literature, GSU

SARGSYAN GAYANE

PhD, Associate Professor

Associate Professor at the Chair of Foreign Language and Literature, GSU

The paper discusses several issues concerning language proficiency level of students at the faculties/departments of Russian Philology in Armenian HEIs. The exact (real) evaluation of language proficiency will enable not only to develop the appropriate methodological system but also to forecast learning outcomes.

***Key words:** Russian language in Armenia, language proficiency level of the students, preparation of Russian language specialists in Armenia.*

HISTORICAL COMMENTARY AS ONE OF THE MEANS OF CULTURAL COMPETENCE FORMATION AT LITERATURE CLASSES

HOVHANNISYAN ALLA

Candidate of Philology, Associate Professor of GSU

The article is dedicated to the analysis of possibilities of in-depth study of the literary works through historical commentary. Four main types of commentary are discussed: textological, real, historical-literary and linguistic /by the example of various works of Russian Literature/.

Each type of historical commentary contains its own components, among which special attention is paid to the source of the text, chronological data, text researching methods, editorial work.

The classification of words expressing reality and the types of verbal commentary are described in the article.

Key words: *historical commentary, Russian literature, textual commentary, word-realities, historical and literary commentary, linguistic commentary, lexicographic commentary, text source.*

ՀՀ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑԻ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԻ SWOT ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ ՕՏԱՐ ԼԵԶՎԻ ԴԱՍԵՐԻ ԼԱՎԱՐԿՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՌՈՒԶԱՆՆԱ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս*

ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ ԳՈՌ

*ԳՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի «Անգլերեն լեզու և գրականություն»
բաժնի մագիստրատուրայի շրջանավարտ*

Հոդվածը նվիրված է ՀՀ ավագ դպրոցի անգլերենի դասագրքերի SWOT վերլուծության կիրառման փորձին: Նկարագրված է դասագրքերի տեքստային ներուժը բացահայտելու նպատակով SWOT վերլուծության իրականացման մեթոդաբանությունը: Իրականացված SWOT վերլուծության արդյունքները այնուհետև օգտագործվել են ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Նորատուս գյուղի թիվ 1 հիմնական դպրոցում իրականացված փորձարարական ուսուցման ընթացքում:

Բանալի բառեր՝ *SWOT վերլուծություն, SWOT վերլուծությունը կրթության բնագավառում, դասագրքերի գնահատում, տեքստեր:*

ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ SWOT АНАЛИЗА УЧЕБНИКОВ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ДЛЯ СТАРШЕЙ ШКОЛЫ РА С ЦЕЛЬЮ ЛУЧШЕЙ РАЗРАБОТКИ УРОКОВ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

ՏԱՐԿԻՏՅԱՆ ՐՅԱՆՆԱ

*Кандидат педагогических наук, доцент
Доцент кафедры иностранного языка и литературы ГГУ*

ХАЧАТРЯН ГОР

*Выпускник магистратуры отделения английского языка
и литературы филологического факультета ГГУ*

Статья посвящена опыту использования SWOT анализа учебников английского языка для старшей школы РА. Описана методология проведения SWOT анализа с целью выявления текстового потенциала учебников. Результаты проведенного SWOT анализа были использованы в процессе экспериментального обучения в основной школе N1 с. Норатус Гегаркуникской области РА.

Ключевые слова: *SWOT анализ, SWOT в образовании, оценка (оценивание) учебников, тексты.*

ԹՂԹԱՅԻՆ ԵՎ ԱՌՑԱՆՑ ԲԱՌԱՐԱՆՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄՆ ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ. ՓՈՐՁԱՐԱՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՍԱՐԳՍՅԱՆ ՌՈՒՋԱՆՆԱ

*Մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ,
ԳՊՀ օտար լեզվի և գրականության ամբիոնի դասախոս*

ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ ԱՆՆԱ

*ԳՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի «Անգլերեն լեզու և գրականություն»
բաժնի մագիստրատուրայի շրջանավարտ*

Հոդվածը նվիրված է ՀՀ դպրոցներում անգլերենի ուսումնառության ընթացքում թղթային և առցանց բառարանների կիրառմանը: Նկարագրված է այդպիսի բառարանների հնարավորությունների օգտագործմամբ փորձարարական ուսուցումը: Ներկայացված են ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Նորատուս գյուղի թիվ 1 հիմնական դպրոցում իրականացված փորձարարական ուսուցման արդյունքները:

Բանալի բառեր՝ *անգլերենը որպես օտար լեզու, անգլերենի ուսումնառություն, առցանց բառարաններ, առցանց թարգմանության գործիքակազմ:*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ БУМАЖНЫХ И ОНЛАЙН СЛОВАРЕЙ НА УРОКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: РЕЗУЛЬТАТЫ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ

САРКИСЯН РУЗАННА

*Кандидат педагогических наук, доцент
Доцент кафедры иностранного языка и литературы ГГУ*

ГРИГОРЯН АННА

*Выпускница магистратуры отделения английского языка и литературы
филологического факультета ГГУ*

Статья посвящена использованию бумажных и онлайн словарей при обучении английскому языку в школах РА. Описано опытное обучение с использованием таких словарей, представлены результаты проведенного экспериментального обучения в основной школе N1 с. Норатус Гегаркуникской области РА.

Ключевые слова: *английский как иностранный, обучение английскому языку, онлайн-словари, инструментарий онлайн-перевода.*

ՀՆՋՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱՆԳԼԵՐԵՆՈՒՄ

ԲԱԼԱԳՈՉՅԱՆ ԱՆԻԿ

ԳՊՀ դասախոս

Անգլերենում հնչյունների երկրորդային արտասանությունը կախված է մի շարք գործոններից՝ հարևան հնչյունների ազդեցությունից, դիրքից, շեշտված կամ անշեշտ վանկից, դադարից առաջ, թե հետո գտնվելուց: Հնչյունի սխալ արտասանությունը հանգեցնում է օտար հնչեղության:

Key words: *vowels, consonants, linking sounds, content words, neutral, secondary pronunciation, retracted, rounded vowels, unrounded vowels, front variants of the consonants, back variants of the consonants, spelling, stress, function.*

ОСОБЕННОСТИ ВАРИАТИВНОГО ПРОИЗНОШЕНИЯ ЗВУКОВ В АНГЛИЙСКОМ ВО ИЗБЕЖАНИЕ ОШИБОК ПРОИЗНОШЕНИЯ

БАЛАГОЗЯН АНИК

Преподаватель ГГУ

Вариативное произношение звуков в английском языке зависит от ряда таких факторов, как, влияние артикуляции соседних звуков, расположение, ударный и безударный слог, положение перед или после паузы. Неправильное произношение звука приводит к иной артикуляции.

Ключевые слова: гласные, согласные, связывание звуков, знаменательные слова, нейтральное, вариативное произношение, оттянутые, лабиализованные гласные, нелабиализованные гласные, переднеязычные согласные, заднеязычные согласные, правописание, ударение, функция.

SOME ISSUES ABOUT THE CLASSIFICATION OF RELIGIOUS ORGANIZATIONS IN ARMENIA

BARSEGHYAN PARGEV

Candidate of Philiosophical Sciences

Assistant Professor

There are several religious organizations operating in Armenia nowadays. They can be divided into the following groups: traditional churches, religious organizations of national minorities, reformist denominations, non-traditional religious organizations, neo-paganism and religious charitable organizations.

Key words: *Armenia, church, religious organizations, classification, laws.*

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ КЛАССИФИКАЦИИ РЕЛИГИОЗНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ АРМЕНИИ

БАРСЕГЯН ПАРГЕВ

Кандидат философских наук, доцент

В Армении действует множество религиозных организаций, которые можно разделить на следующие группы: традиционные церкви, религиозные организации национальных меньшинств, протестантские деноминации, нетрадиционные религиозные организации, неоязычество и религиозные благотворительные организации.

Ключевые слова: *Армения, церковь, религиозные организации, классификация, законы.*

CHESS MODELING OF ORGANIZATION MANAGEMENT STRATEGY AND TEACHING STRATEGIC THINKING BASED ON THE GAME

КНАЧИКЯН НАЙК

GSU Lecturer

In this article we will explain how to use chess for business development. In business, as in chess, gamers, on one hand, are restricted by the current rules; on the other hand they have many different strategies to succeed. Chess develops strategic thinking, the ability to predict and count actions a few steps forward.

Key words: *chess, chess modeling, business plan, successful chess player, successful businessman, strategic management, ability to sacrifice, self-confidence, self-management, business management, strategic thinking, first-time businessman.*

ШАХМАТНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ СТРАТЕГИИ МЕНЕДЖМЕНТА ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБУЧЕНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОМУ МЫШЛЕНИЮ НА ОСНОВЕ ИГРЫ

ХАЧИКЯН АЙК

Преподаватель ГГУ

В данной статье мы расскажем, как использовать шахматы для развития бизнеса. В бизнесе, как и в шахматах, геймеры, с одной стороны, ограничены действующими правилами, с другой – у них есть много разных стратегий для достижения успеха. Шахматы развивают стратегическое мышление, способность предусматривать и рассчитывать действия на несколько шагов вперед.

Ключевые слова: *шахматы, шахматное моделирование, бизнес-план, успешный шахматист, успешный бизнесмен, стратегическое управление, способность жертвовать, самоуверенность, самоуправление, бизнесуправление, стратегическое мышление, начинающий предприниматель.*

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԸՆԴԳՐԿՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՀԱՏՈՒԿ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՐԱՏՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ
ԿԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՈՒԼՅԱՆՈՎԱ ՕԿՍԱՆԱ

*Մոսկվայի մարզային պետական սոցիալ-հումանիտար համալսարան,
հայուկ և ընդգրկունության կրթության ամբիոնի ավագ դասախոս*

Հոդվածում ներկայացված է համալսարանում ուսանողների կամավորական գործունեության կազմակերպումը հաշմանդամների և կամավորների օգնության կարիք զգացող այլ կարգավիճակ ունեցող մարդկանց հետ աշխատանքի ոլորտում և դրա կարևորությունը մասնագիտական կարողությունների ձևավորման համար:

Բանալի բառեր՝ կամավորական գործունեություն, հաշմանդամ, հայուկ(դեֆեկտոլոգիական) կրթություն, կամավորական գործունեություն:

**STUDENTS VOLUNTEER ACTIVITY DIRECTED TO PREPARING FOR
SPECIAL EDUCATION IN THE SPHERE OF SOCIAL INCLUSIVITY**

ULYANOVA OKSANA

Senior Lecturer

*Department of Special and Inclusive Education
Moscow State Social and Humanitarian University*

The article is dedicated to the organization of volunteer activities of students at the university and its importance for the formation of professionally significant competences in working with people with disabilities, and other categories of citizens who need the help of volunteers.

Key words: *voluntary activity, handicapped, special (defective) education.*

SOCIO-PSYCHOLOGICAL CAUSES OF SCHOOL BULLYING

VAHANYAN ARMINE

Assistant of the Department of Pedagogy and
Psychology, “Haybusak” University of Yerevan

KURKCHYAN LUSIK

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor, GSU lecturer

One of the acute problems of modern psychology and pedagogy - school bullying, its varieties and typical behavioral forms of the victim are discussed in the article. An important factor in reducing the risk of bullying among teenagers is a professionally developed training program which has great psychoprophylactic significance.

Key words: *bullying, mobing, teenagers, mental retardation training programs, violence.*

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ ПРИЧИННОСТЬ ШКОЛЬНОГО БУЛЛИНГА

ВАГАНЯН АРМИНЕ

Ассистент кафедры педагогики и психологии
Ереванского университета “Айбусак”

КУРКЧЯН ЛУСИК

Кандидат педагогических наук, доцент, ГГУ, преподаватель

В данной статье обсуждается одна из острых проблем современной психолого-педагогической отрасли - школьный буллинг, его разновидности и типичные поведенческие формы жертвы. Важным фактором снижения риска буллинга среди подростков является профессионально сработанная тренинговая программа, которая имеет большую психопрофилактическую значимость.

Ключевые слова: *буллинг, моббинг, подростки, психопрофилактическая, тренинговая программа, насилие:*

EDUCATION AS A MULTIDIMENSIONAL CONCEPT

НАКОВЯН РУЗАННА

*Doctor of Law, Associate Professor
Rector of Gavar State University*

The article is dedicated to education as a multidimensional concept. Education is viewed as an institutional system, a process of learning and teaching, constitutional human right, public welfare, and at the same time as an essential public sector. Formal, non-formal and informal forms of education are discussed.

The philosophical basis, as well as the essence and historical significance of education are reflected in the article. Additionally, the current issues of the education system of the Republic of Armenia are also presented.

Key words: education, vocational education, knowledge, ability, skill, learning, teaching, multidimensional literacy.

ОБРАЗОВАНИЕ КАК МНОГОМЕРНОЕ ПОНЯТИЕ

АКОПЯН РУЗАННА

*Доктор юридических наук, доцент,
Ректор Гаварского государственного университета*

Статья посвящена образованию как многомерному понятию. Образование рассматривается как институциональная система, процесс обучения и преподавания, конституционное право человека, общественное благо и одновременно важнейший государственный сектор. Обсуждаются формальные, неформальные и информальные формы обучения. В статье представлены философские основы образования, а также сущность и историческое значение образования. Вместе с тем рассматриваются актуальные проблемы системы образования Республики Армения.

Ключевые слова: образование, высшее образование, знания, умения, навыки, обучение, преподавание, многомерная грамотность.

THE PROBLEM OF LEGAL ACTIVITY OF THE YOUTH IN THE REPUBLIC OF ARTSAKH

HARUTYUNYAN AVETIK

*Candidate of Law, Associate Professor,
Founding Chairman of Union of Young Scientists and
Specialists of Artsakh (UYSSA)*

The establishment of a democratic and legal state in the Republic of Artsakh is impossible without the legal activity of citizens, especially the youth. In this connection, the article discusses the problem of legal activity of the youth, gives specific recommendations which can provide a significant improvement of the situation.

Key words: *the Republic of Artsakh, youth, legal activity, legal awareness, legal education, the law of the Republic of Artsakh «On the Youth».*

ПРОБЛЕМА ПРАВОВОЙ АКТИВНОСТИ МОЛОДЕЖИ В РЕСПУБЛИКЕ АРЦАХ

АРУТЮНЯН АВЕТИК

*Кандидат юридических наук, доцент,
Учредитель и председатель Объединения молодых
ученых и специалистов Арцаха (ОМУСА)*

Создание демократического и правового государства в Республике Арцах невозможно без правовой активности граждан, особенно молодежи. В этой связи в статье обсуждается проблема правовой активности молодежи, даются конкретные рекомендации, которые могут значительно улучшить ситуацию.

Ключевые слова: *Республика Арцах, молодёжь, правовая активность, правосознание, закон Республики Арцах «О молодежи».*
